

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 56/23

Λουξεμβούργο, 30 Μαρτίου 2023

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-27/22 | Volkswagen Group Italia και Volkswagen Aktiengesellschaft

Κατά τον γενικό εισαγγελέα M. Campos Sánchez-Bordona, η επιβολή κυρώσεων στην Volkswagen στην Ιταλία, στο πλαίσιο της υπόθεσης «Dieselgate», δεν είναι δυνατή μετά την επιβολή κυρώσεων εις βάρος της εταιρίας στη Γερμανία, εάν δεν υπήρξε επαρκής συντονισμός μεταξύ των κυρωτικών διαδικασιών των δύο κρατών

Η κύρωση που επέβαλαν οι ιταλικές αρχές θα μπορούσε να έχει ποινικό χαρακτήρα και, αν διαπιστωθεί ότι τα πραγματικά περιστατικά είναι πανομοιότυπα με εκείνα ως προς τα οποία εκδόθηκε απόφαση στη Γερμανία, η εν λόγω κύρωση θα συνιστά προσβολή του δικαιώματος του προσώπου να μην τιμωρηθεί δύο φορές για την ίδια παράβαση

Η αρχή ne bis in idem απαγορεύει τη σώρευση διώξεων ή κυρώσεων ποινικού χαρακτήρα για τα ίδια πραγματικά περιστατικά και κατά του ιδίου προσώπου. Η εν λόγω αρχή κατοχυρώνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

Ο όμιλος Volkswagen εμπορεύθηκε ανά τον κόσμο δέκα εκατομμύρια επτακόσιες χιλιάδες πετρελαιοκίνητα οχήματα εφοδιασμένα με συστήματα που αλλοίωναν τη μέτρηση των ρυπογόνων εκπομπών. Επτακόσιες χιλιάδες από τα οχήματα αυτά πωλήθηκαν στην Ιταλία.

Στις 4 Αυγούστου 2016 η ιταλική Αρχή Ανταγωνισμού επέβαλε στην Volkswagen και στην ιταλική θυγατρική της πρόστιμο ύψους πέντε εκατομμυρίων ευρώ εκτιμώντας ότι η πώληση των εν λόγω οχημάτων και η παραπλανητική διαφήμιση που είχε πραγματοποιηθεί σε σχέση με αυτά –με την οποία υπογραμμίζόταν η συμμόρφωση των οχημάτων με την περιβαλλοντική νομοθεσία– συνιστούσαν αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Η Volkswagen άσκησε προσφυγή ενώπιον των ιταλικών δικαστηρίων κατά της απόφασης επιβολής προστίμου, το οποίο ήταν το υψηλότερο προβλεπόμενο για παράβαση του συγκεκριμένου είδους.

Κατά το έτος 2018 η εισαγγελία Braunschweig, η οποία είχε κινήσει στη Γερμανία ποινική διαδικασία κατά της Volkswagen, κοινοποίησε στην εταιρία διάταξη περί καταδίκης της στην καταβολή προστίμου ύψους ενός δισεκατομμυρίου ευρώ για την εμπορία, σε παγκόσμιο επίπεδο, των προμνησθέντων οχημάτων και τη διαφήμιση που είχε πραγματοποιηθεί σχετικά με αυτά. Η Volkswagen δεν άσκησε μέσα ένδικης προστασίας κατά της κύρωσης και κατέβαλε το πρόστιμο στις 18 Ιουνίου 2018.

Στις 3 Απριλίου 2019 ιταλικό πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της Volkswagen, μολονότι η εταιρία είχε ήδη καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση στην καταβολή προστίμου στη Γερμανία. Το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι η κύρωση που επέβαλε η ιταλική Αρχή Ανταγωνισμού είχε διαφορετική νομική βάση και, επομένως, η αρχή ne bis in idem δεν εμποδίζει την επιβολή κύρωσης εις βάρος της εταιρίας στην Ιταλία.

Η Volkswagen προσέφυγε κατά της απορριπτικής απόφασης ενώπιον του Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας, Ιταλία), το οποίο υπέβαλε στο Δικαστήριο πλείονα προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*.

Κατά πρώτον, το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας) ζητεί να διευκρινιστεί αν διοικητικές κυρώσεις όπως οι επιβληθείσες εις βάρος της Volkswagen στην Ιταλία έχουν ποινικό χαρακτήρα και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 50 του Χάρτη.

Με τις προτάσεις που ανέπτυξε σήμερα, ο γενικός εισαγγελέας Manuel Campos Sánchez-Bordona διευκρινίζει ότι **απόκειται στο Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας) να εξακριβώσει τον ποινικό χαρακτήρα των διαδικασιών και των κυρώσεων**, λαμβάνοντας υπόψη i) τον νομικό χαρακτηρισμό της παράβασης κατά το εθνικό δίκαιο· ii) τη φύση της κύρωσης και iii) τον βαθμό αυστηρότητας της κύρωσης. Ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι η κύρωση που επιβλήθηκε στη Γερμανία έχει ποινικό χαρακτήρα και ότι το ίδιο συμβαίνει με την κύρωση που επιβλήθηκε στην Ιταλία. Μολονότι χαρακτηρίζεται ως διοικητική κύρωση κατά το ιταλικό δίκαιο, η δεύτερη αυτή κύρωση **έχει επίσης ποινικό χαρακτήρα, λόγω του κατασταλτικού σκοπού και του βαθμού αυστηρότητάς της**.

Κατά δεύτερον, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι **κύρωση όπως η επιβληθείσα από την ιταλική Αρχή Ανταγωνισμού εις βάρος νομικού προσώπου (Volkswagen) το οποίο εφάρμοσε αθέμιτες εμπορικές πρακτικές συνιστά κατ' αρχήν προσβολή του δικαιώματος του προσώπου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη (άρθρο 50 του Χάρτη) εάν το εν λόγω νομικό πρόσωπο έχει καταδικαστεί προηγουμένως με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου σε άλλο κράτος μέλος (Γερμανία) για τα ίδια πραγματικά περιστατικά**.

Ο γενικός εισαγγελέας εκθέτει ότι στην προκειμένη περίπτωση υπάρχουν **δύο κυρωτικές διαδικασίες**, εκ των οποίων η γερμανική περατώθηκε με απόφαση επιβολής κύρωσης η οποία κατέστη **αμετάκλητη**, και, επομένως, πρέπει να εξακριβωθεί αν οι δύο διαδικασίες αφορούσαν ή όχι τα ίδια πραγματικά περιστατικά (ταυτότητα των πραγματικών περιστατικών) και στρέφονταν κατά του ίδιου προσώπου (ταυτότητα του παραβάτη).

Μολονότι εκτιμά ότι το ζήτημα αυτό απόκειται στην κρίση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας), ο γενικός εισαγγελέας διατυπώνει τη γνώμη ότι οι **δύο διαδικασίες αφορούν το ίδιο νομικό πρόσωπο (Volkswagen) και ότι οι κολαζόμενες πράξεις είναι ταυτόσημες** από ουσιαστικής και χρονικής απόψεως. **Εάν συμβαίνει κάτι τέτοιο, ενδέχεται να συντρέχει προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος που κατοχυρώνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη**.

Κατά τρίτον, **το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας) ζητεί να διευκρινιστεί αν μπορεί να δικαιολογηθεί στην προκειμένη περίπτωση παρέκκλιση από την αρχή *ne bis in idem***.

Ο γενικός εισαγγελέας Μ. Campos Sánchez-Bordona επισημαίνει ότι **οι περιορισμοί του εν λόγω θεμελιώδους δικαιώματος υπόκεινται σε ορισμένες προϋποθέσεις**: i) η σώρευση κυρώσεων πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο· ii) πρέπει να γίνεται σεβαστό το βασικό περιεχόμενο του δικαιώματος· iii) πρέπει να συντρέχει λόγος γενικού συμφέροντος και iv) ο περιορισμός πρέπει να τηρεί τις αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας.

Κατά τον γενικό εισαγγελέα, στην υπό κρίση υπόθεση τα ζητήματα που τίθενται αφορούν την απαίτηση αναλογικότητας και αναγκαιότητας του περιορισμού του θεμελιώδους δικαιώματος. Ένα από τα στοιχεία που θα πρέπει να λάβει υπόψη το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας) προκειμένου να εκτιμήσει τη διττή αυτή απαίτηση είναι, ακριβώς, **ο συντονισμός των κυρωτικών διαδικασιών και η απόδειξη της ύπαρξης αρκούντως στενού ουσιαστικού και χρονικού συνδέσμου μεταξύ τους. Τέτοιος συντονισμός δεν φαίνεται να υπήρξε εν προκειμένω**.

Μολονότι σε ορισμένους τομείς του δικαίου της Ένωσης υπάρχουν διαδικασίες συντονισμού, στον συγκεκριμένο τομέα δεν υπήρχε κανένας συγκεκριμένος μηχανισμός συντονισμού τον οποίο μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν οι εθνικές αρχές. Συναφώς, ο γενικός εισαγγελέας υπογραμμίζει τη **δυσχέρεια εφαρμογής της απαίτησης**

συντονισμού σε περίπτωση σώρευσης κυρωτικών διαδικασιών δύο κρατών μελών, οι οποίες διεξάγονται από αρχές αρμόδιες σε διαφορετικούς τομείς δραστηριότητας, και σε περίπτωση απουσίας οποιουδήποτε μηχανισμού συντονισμού των παρεμβάσεών τους.

Επομένως, ο γενικός εισαγγελέας M. Campos Sánchez-Bordona προτείνει να δοθεί στο Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας) η απάντηση ότι **δεν μπορεί να γίνει δεκτός ο περιορισμός του δικαιώματος του προσώπου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη, όταν η ταυτόχρονη σώρευση διαδικασιών που διεξήχθησαν και ποινών που επιβλήθηκαν από αρμόδιες σε διαφορετικούς τομείς εθνικές αρχές δύο ή πλειόνων κρατών μελών πραγματοποιήθηκε χωρίς επαρκή συντονισμό.**

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους.

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Μείνετε συνδεδεμένοι!

